

To je pa tudi edini naravni način, po katerem bi se morali ravnati.

Ni pa ta pot najlažja pri poučevanju in vzgoji. Učitelj zadene na ogromne neprilike in sicer z onim elementom, ki bi moral biti njemu desna roka — naime roditelji. Ti v takih slučajih še najraje podirajo potem to, kar je učitelj sezidal v potu svojega obraza, ker jim radi omenjene zadeve ni po volji.

Kake nastopke ima na to takov pouk in vzgoja, ni si jih mogoče v prvi mah niti misliti vseh in takovih, kakeršni so v istini. Taki otroci nočejo slušati učitelja, poprime se jih bolezen, ki žuga baš dandanašnji podreti marsikatero pedagoške osnovne resnice in to je arenitentnost. Dalje taki otroci ne poslušajo učiteljevega pouka, ker so jih doma roditelji tako nagovorili.

In za življenje, kaki so posledki neravnopravnosti v šoli? Pomisli samo, dragi čitatelj, propad, silno brezdno, ki zijá mej: vsi smo ljudje — in — jaz sem ta in ta, od tukaj in tukaj, tak in tak. Katera vrsta je koristnejša človeški družbi, katera pa misli samo na lastni „ego“ in „ego sum . . .“, to je razvidno. V taki deci razvija se in budi preveč samoljubje in častiželjnost. Teh čutov pa, kakor znano, ni treba buditi, temveč samo oprezno čuvati, da ne zdvijata.

Nikar naj kdo ne misli, da bi z gojenjem stroge enakopravnosti vzgajali kake socialiste, nihiliste, anarhiste itd., kakor slóve vsa ona sodrga; ne, nikakor ne. Človek, ki se je od mladih nog naučil spoštovati postavo, spoštoval jo bode i pozneje. Ali kdor se je užé za mladih dni učil povzdigovati se nad druge, repenčil se bode tudi v poznejih letih.

Le v očeh učiteljevih in discipline zakonih so učenci vsi enaki in tudi morajo biti. S tem se gojí sočutje do bližnjega, spoštovanje do viših stanov in oblasti in čislanje zakona kot onega pomočka, s kojim se obdržuje vesoljni red in mir.

Učitelj pridobi s tem v šoli: ljubezen in zaupanje svojih učencev, ker le tem načinom mogoče je obistiniti didaktiški izrek: učitelj bode pravičen!

Le s tako pravo vzgojo pripravlja se človek za javno življenje, kajti državni zakonik ne pozná nikakega „ego“, pač pa le pregrešek in kaznen. Kakor se otrok v mladosti ne bo učil poslušnim biti, tako je malo upanja, da se pozneje privadi temu, česar se je v mladosti najbolj otrešal. „Kamor se nagne drevesce, tja raste drevo“.

S tem, da se gojí v šoli strogo ravnopravnost, postane šola prava, velika družina. Deca se bode mejsobno spoštovala in ljubila, dobro vedé, da so pri učitelju vsi enaki, bode v kazni ali hvali. Učitelj — vzgojitelj pa bode liki rodbinski oče svojim otrokom izobraževal ne le um, temveč tudi srce. Srce poverjene mu dece pa dobí učitelj le z ljubeznijo, in ljubezen le s pravičnostjo, ki je merjena povsod z isto mero in istim merilom.

Ivo od Nanosa.

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

Franjo Ser. Cimperman r. 3. sept. 1852 v Ljubljani, učil se izvrstno v mestni glavni šoli pri sv. Jakobu, potem v gimnaziji, u. v osmi šoli 30. maj. 1873. Povepati in pesmice svoje priobčevati jel je hkrati po treh časnikih:

a) Po Danici l. 1869: Naša prava domovina. Spoštuj starost. Jutranja molitev. V Te zaupam, o Gospod! — L. 1870: Razodenje v natori. Prepozne solze. O novem slovesnem posvečevanju Marijnega spominka pri sv. Jakobu v Ljubljani (14 osmerovrstičnih

kitic). Pij IX jetnik. — L. 1871: Duhovne pesmi: 1. Sveta maša. 2. Pred svetim obhajilom. 3. Po svetem obhajilu. 4. Sveto Rešnje Telo I. 5. Sveto Rešnje Telo II. 6. Pomagaj nam, Marija ti! 7. Sklep.

b) Po Učit. Tovaršu l. 1869: Zastavica I. Kriva jablana. Solnčnica in germ. Sonet — Ko ježno pribuči vihar nemili. Kranjska dežela. — L. 1870: Nravno računstvo, poslovenil Fr. Cimperman. Mladini. Tožeča tica. Sonet — Pobeli s cvetjem se drevó spomladi. Sonet — Zgodí se, da oblačen dan napoči. Zastavica II. Starec pod drevesom. Na gori. — L. 1871: Tovaršem o novem letu. Mati in sin. Lastni prid. Kaplja.

c) Po Besedniku l. 1869: Razvaline. Na polji. V žalosti. Zima. — L. 1870: Opomin k petju. Gorska cvetica. Slavec in vrabec. Na sprehodu 1: Škerjanec, kaj bežiš iz trave. 2: Le ziblji metulj se od cveta na cvet. Kuri. Zajec. Moč domovinske ljubezni. Pesnikova molitev. Povelje. Po nesreči. Jezna sreča. Za goro. — L. 1871: Najdena sreča. Sonet — Pozdravljen serčno bodi hrib zeleni. Pomladni dan. Cesar Franc Jožef rešitelj. Veverici. Nebó oblačno se razjasni. Ščuka. V spomin Antona Umeka. Slovó od jeseni. — L. 1872 z lastnim znamenjem * *: Venec domačih rož: Na poti 1. Le čez ramo torbo spet. 2. Z Bogom oče, z Bogom mati. 3. Kedaj pa verneš se moj sin. 4. Na pot prijazno solnce sije. 5. Po poti hodim tih in sam. 6. Moj prijatelj! lepo hvalo. 7. Srečna, lepa ti dolina. 8. Roža, roža mlada ti. 9. Bog vam verni, dragi moj. 10. Bog sprimi te, studenec živi. 11. Pozdravljam serčno te jezéro. 12. Oj dete, dete kam bežiš. 13. Oj mlinar, mladi mlinar ti. — Slike: 1. Življenje naše je kakor nebó. 2. Kakó si krasno ti nebó. 3. Gledi, cvet derži se cveta. — Majnikova pesem. Sinoči in denes (cf. Mati in sin. Uč. Tov. 1871). — O basni 1—8. — O volku 1—3. Medved in volk. Kos. Ščinkovec in slavec. Sternad. Penici. 1. 2. — L. 1873: Noč in dan. Sorodnost.

d) Novice l. 1871: Ljubav do doma. — To so pesmi, ktere je France Ser. Cimperman, kolikor jaz vem, sam priobčil in o katerih smem reči to, kar sem pisal o poezijah A. Umeka Okiškega, ki je bil ranjkemu vzor. Kar je Umek storil Janežiču, to je Fr. Cimperman storil Okiškemu, poklonivši mu pesem „V spomin Antona Umeka“ (Besednik 1871 l. 15; cf. Jezičnik XIII. 1875 str. 45), ktera popolnoma kaže njegovo preblago srcé. — Po smrti njegovi so prišle na svetlo:

e) Pesni. Zložil Franjo Ser. Cimperman, urédil in izdal Jos. Cimperman. V Ljubljani 1874. 8. 274. Nat. Nar. tiskarna. Zal. Jos. Cimperman. — Kaj o tej izdaji mislim jaz, povedal sem v „Slovincu“ 1874 št. 68; povedal je sodbo svojo tudi J. Pajk dokaj umevno v „Zori“ 1874 str. 273—279. Glej Danic. 1873 str. 190.—196. — Ker so v omenjeni izdaji izpuščene vse njegove duhovne pesmi, kar jih je priobčil po Danici, naj se tukaj pokažejo vsaj nektare na primer:

Náša prava domovina.

1. Kjer sveti čeda solnc se brez števila
In širi neizmerna se višina;
Tam našla lék bo vsaka bolečina,
Tam žalost bude v slast se spremenila.	2. Tam bode naša sreča se rodila,
Kjer zlost nobena ne kali spomina;
Sej tam kraljestvo Božjega je Sina,
Ki milost je njegova svet rešila.
3. Kakó po domu tem sercé zdihuje!
„Ta kraj je naša domovina prava“,
Kjer s čedo zvoljenih sam Bog kraljuje.	4. Tam bomo greha in skušnjave prosti,
Terpina čaka tamkaj večna slava,
Ki tù voljno prenaša vse britkosti.

Razodenje v natori.

Ver ait hominī magister.

1. Serce se dviguje mi v persih tesnih,
Novo se življenje mu spet odpira,
Pod nebó zdaj vabi me rajska pómlad
Vživat veselje.
3. Zemlja ni več zemlja ko prej je bila,
Spremenila v raj se je pozemeljski;
Veličastne so pred menoj natore
Bukve odperte.
5. Čerke vse stvari so mi in prizori,
Ki beró oči jih pazljive moje,
Ves zavzet stermim nad modrostjo sveto,
Ki je v stvarjenji.
7. Tù spoznavam, kaj je modrost človeška,
Kaj umetnost, ki jo imá vsa zemlja,
Vidim, da vse proti modrosti večni
Dim je v višavi.
9. Kar rastlina je brez dežjà in rose
In brez žarkov solnčnih, gorkote, luči,
To si človek, ak' ti pomoč ne pride
Iznad višave.
11. Kdor se kot čebela in mravlja trudi,
Ne obupa, če se potí mu čelo,
Vse izvršil z vspehom bo dobrim, srečno
Našel zaklade.
13. Blagor mu, ki hrani si čisto serce,
Veči to zaklad je ko kupi zlata,
Brez primere je srečen, ker njegova
Last so nebesa.
15. To budí me, da iz sercá povzdignem
Glas svoj in pridruživ se pevcem drobnim,
Ž njimi združen Večnemu pojem hvalo
V pesmi doneči.
2. Rad pustim zidove in temne misli,
Grem na prosto, gledam, poslušam, čutim,
Kaj godí nad mano se in krog mene
In premišljujem.
4. Iz njih berem večno modrost, mogočnost,
Njega, ki je neobsegljiv in večen;
Zemlja in nebó so mi priče glasne
Slave Njegove.
6. In iz njih učim za življenje kratko
Zlatih se vodil in naukov modrih,
Ktere je zapisal neskončni Stvarnik
Vsemu človeštvu.
8. Ako bilko v travi pogledam skrito,
Ali zrém drevó tam najviše v gozdu,
Vse mi kaže: Človek hrepèni kvišku
Kakor rastlina.
10. Gledam mravljo, ki se ves dan ukvarja,
Ali na cvet od cveta letečo čbelo,
Spet mi pravi: Človek delaj marljivo
V svojem življenji.
12. Ako gledam v sinje vodé zercalo,
Ki je čista kakor kristal in svitla,
Spet učí me: Človek ohrani čisto
Serce in dušo.
14. Krog sebe poslušam krilatih pevcev
Zbor glasan, njegovo me vnema petje,
Harmonija sladka mi vliwa v serce
Rajsko veselje.
16. Slabe vém besede so, v ktere vlivam
Sveta čustva, ki jih gojí mi serce;
Vendar, Večni! sprejmi zahvalo mojo
V pesmi ponižni.

17. Hvalo in čast pojem s stvarmí Ti vsimí
Za nauke, ki razodel si jih mi
Vvsem stvarjenji, molim, častim Te v prahu;
Ozri se na-me!

(Danica 1870 I. 21.)

Sklep.

1. Življenje jaz naj zaigral bi svoje
In večno srečo dal za pest prahú?
O svét, ne maram za sladkosti tvoje,
Ki smertni strup v podobi so medú!
3. Posvetni hrup nikakor me ne moti,
Zastonj mi meče ladijo vihár!
Obup in strah se nikdar me ne loti,
Doklèr mi sije svete vere žar.
2. Moj duh visoko k nébu se dviguje
In prazno mi je slepih želj sercé,
Po sreči zémeljski ne vezdihuje,
Ki nič ni kakor skrito le gorjé.
4. Naj svet vesvolnji se okrog potresa,
Naj iz osertja zemlje vró moči,
Naj svoje luči zatemné nebesa:
Udan Gospodu bodem žive dni.

(Danica 1871 I. 26.)